

ВИКОРИСТАННЯ ІНДЕКСУ ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЩОДО ОЦІНКИ ГОТОВНОСТІ ДО ДОСЯГНЕННЯ КРАЇНОЮ СТАНУ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ

Наталія Олександрівна Подлужна, к.е.н., доцент

ДВНЗ «Донецький національний технічний університет», доцент кафедри менеджменту

Рівень конкурентоспроможності країни залежить від реалізації та розвитку конкурентної інноваційної моделі економічного розвитку, основою якої є знання, що втілені в нові технології, товари та послуги, системи менеджменту та ін. Отже основою конкурентоспроможності є інноваційні процеси та можливість країни розвивати економіку знань. Тому пропонується включення Індексу глобальної конкурентоспроможності для комплексної оцінки готовності до досягнення країною стану економіки знань.

Одним із найцікавіших підходів до економічних типологій є виділення типів за рівнем конкурентоспроможності. Конкурентоспроможність – це здатність національної економіки виробляти і реалізовувати на внутрішньому та зовнішньому ринках товари і послуги, що забезпечують економічне зростання і підвищення якості життя населення. Так, індекс глобальної конкурентоспроможності, що розраховується Всесвітнім економічним форумом, складається з трьох груп індикаторів, які охоплюють 12 показників, що визначають рівень продуктивності країни. Результатом типології країн за конкурентоспроможністю є визначення стадій розвитку економіки, що обчислюються за допомогою двох критеріїв. Перший – ВВП на одну особу, другий – частка корисних копалин у загальному експорті країни. Якщо ця частка становить понад 70%, то країна є переважно факторноорієнтованою. Країни, економіки яких перебувають між двома стадіями, вважаються країнами з “перехідною економікою” [1].

У роботі В.М. Московкіна [2] запропоновано класифікаційну шкалу рівнів розвитку країн за індикаторами ІГК. Вона передбачає наступні інтервали для оцінки стану конкурентоспроможності: дуже низький рівень

1,0 ≤ ІГК ≤ 2,2; низький рівень 2,2 < ІГК ≤ 3,4; середній рівень 3,4 < ІГК ≤ 4,6; високий рівень 4,6 < ІГК ≤ 5,8; дуже високий 5,8 < ІГК ≤ 7,0.

У дослідженні Т. М. Паянок та Л. А. Задорожної [3, с.50] запропоновано групування ІГК із допомогою формули визначення ширини інтервалу:

$$h = \frac{x_{\max} - x_{\min}}{n},$$

де $x_{\max}$ – максимальне значення;

$x_{\min}$ – мінімальне значення;

n – кількість груп.

Було визначені інтервали для групування країн по ІГК 5,72-5,13 (18 країн відповідають цьому інтервалу); 5,13-4,54 (19 країн); 4,54-3,96 (48 країн); 3,96-3,37 (45 країн); 3,37-2,78 (14 країн) [3, с. 51].

У Звіті про глобальну конкурентоспроможність 2016-2017 [4] передбачено ваги та порогові значення субіндексів ІГК для різних стадій економічного розвитку країн (табл. 1).

Таблиця 1 – Ваги та порогові значення субіндексів ІГК для різних стадій економічного розвитку країн

Вага субіндексу	Стадія факторної орієнтованості	Перехід від 1-ї до 2-ї стадії	Стадія орієнтованості на ефективність	Перехід від 2-ї до 3-ї стадії	Стадія орієнтованості на інновації
ВВП на особу, дол. США	<2000	2000-2999	3000-8999	9000-17000	>17000
Вага субіндексу «Базові вимоги», %	60	40-60	40	20-40	20
Вага субіндексу «Підсилювачі ефективності», %	35	35-50	50	50	50
Вага субіндексу «Інновації та розвиток», %	5	5-10	10	10-30	30

У Доповіді про глобальну конкурентоспроможність у 2000 році [5] експерти Всесвітнього економічного форуму остаточно зробили вибір на користь інноваційної економіки як головного чинника зростання конкурентоспроможності країни, використання конкурентних переваг, які

побудовані на інноваціях. При цьому всі країни були розділені на інноваційно активні (24 країни) та інноваційно пасивні.

Для оцінки стану економіки знань доцільно встановити межі інтервалів ІГК. Тому досліджено коливання ІГК на протязі 2005-2017 рр. (табл. 2).

Таблиця 2 – Коливання ІГК на протязі 2005-2017 рр.

Роки дослідження	2005-2006	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2015-2016	2016-2017
Кількість країн, для яких розраховано ІГК	125	131	134	133	132	142	144	148	140	144
Максимальне значення ІГК	5,81	5,67	5,74	5,6	5,63	5,74	5,72	5,67	5,76	5,76
Мінімальне значення ІГК	2,50	2,78	2,85	2,58	2,73	2,87	2,78	2,85	2,84	2,84

Таким чином, враховуючи коливання показника ІГК запропоновано для оцінки стану економіки знань встановити межі $5,0 \leq \text{ІГК} \leq 6,0$ – високий рівень економіки знань; $4,0 < \text{ІГК} \leq 5,0$ – середній рівень економіки знань; $2,0 \leq \text{ІГК} \leq 4,0$ – низький рівень економіки знань.

1. Мамчур О. І. Новітні економічні типології країн світу / О. І. Мамчур, С. В. Сідорова // Геополітика и экогеодинамика регионов. – 2014. – №1. – С. 141–146.
2. Московкин В. М. Развитие Global Competitiveness Index и Knowledge Assessment-методологии на примере стран АСЕАН/ В. М. Московкин, Тенг Делюкс // Механізм регулювання економіки. – 2011. – № 4. – С.105-120.
3. Паянок Т.М. Рейтингова оцінка України в міжнародному середовищі / Т. М. Паянок, Л. А. Задорожня // Фінанси України. – 2014. – №5. – С. 48-60.
4. The Global Competitiveness Report 2016–2017 / The Global Competitiveness Report 2016 – 2017. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/GCR2016-2017/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2016-2017_FINAL.pdf.
5. The Global Competitiveness Report-2000 [Electronic resource]. – Access mode: http://www.cid.harvard.edu/archive/res/gcr_2000_overview.pdf